

РИБАК Тетяна Миколаївна –
викладач Житомирського агротехнічного коледжу
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0656-8954>
email: fiziktany1973@gmail.com

ЛАЗАРЕНКО Інеса Станіславівна –
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист Житомирського агротехнічного коледжу
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8275-5508>
email: inessa.lazarenko@gmail.com

СВИСЮК Олена Вікторівна –
старший викладач Державного університету «Житомирська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2775-588X>
email: elena-sv@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ КОМПІЛЯТИВНИХ ВЕБ-КВЕСТІВ У РОЗВИТКУ УСНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗВО

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Пандемія COVID-19, що змінила освітні реалії у всьому світі, торкнулась і роботи викладачів вітчизняних ЗВО. В нових умовах педагогам необхідно орієнтуватись у різноманітні електронних ресурсів і сервісів (платформах для проведення онлайн-конференцій, віртуальних навчальних середовищах, електронних застосунках, соціальних мережах тощо), щоб ефективно проводити навчання, і зокрема, іноземної мови (ІМ). Як відомо, навчання ІМ передбачає реалізацію в навчальному процесі практичної, розвивальної, освітньої та виховної цілей. А отже цінність веб-ресурсів і сервісів є тим вищою, чим більше цілей вони дозволяють реалізувати. В даному контексті видається доцільним дослідити навчальний потенціал компілятивних веб-квестів у навчанні ІМ студентів немовних ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження процесу інформатизації освіти, а також психолого-педагогічні технології її реалізації були висвітлені в працях: В. В. Гузеєва, 2000 [1]; Р. С. Гуревича та М. Ю. Кадемії, 2005 [2]; Р. С. Гуревича, М. Ю. Кадемії, М. М. Козяра, 2011 [3]; М. Ю. Кадемії та І. Ю. Шахіної, 2011

[4]; М. Ю. Кадемії, Л. С. Шевченко та О. В. Шестоपालюк, 2009 [5]; М. В. Михайліченко та Я. М. Рудик, 2016 [7]; О. М. Спіріна, 2011 [8]; В. І. Сумського, 1997 [9] і т. д.

Поняття *«інформаційно-комунікаційні технології»* розуміється О.М. Спіріним як сукупність методів, засобів і прийомів розробки інформаційних систем та побудови комунікаційних мереж, що зазвичай передбачає психолого-педагогічний супровід процесів проектування, розробки і запровадження, а також технології формалізації та розв'язування задач у певних предметних галузях із використанням таких систем і мереж [8].

На думку М. В. Михайліченко та Я. М. Рудик, до складу освітньої інформаційної технології входить:

а) *технічне середовище* (вид використовуваної техніки);

б) *програмне середовище*, яке створює набір програмних засобів;

в) *предметне середовище*, що визначає зміст конкретної науки на рівні навчальної дисципліни;

г) *методичне середовище* (тобто інструкції, порядок застосування, оцінки ефективності тощо) [7, с. 91–94].

Як вважає В. В. Гузєєв, за ознакою можливості застосування під час викладання предметів освітні технології можна розділити на 3 групи:

а) *універсальні*, тобто такі, що підходять для викладання будь-якого предмета;

б) *локальні* (обмежені), що доцільні у викладанні декількох предметів;

в) *специфічні*, сумісні з окремими предметами чи темами [1, с. 171–172].

Мета статті – визначення місця веб-квестів в типології освітніх технологій, а також аналіз можливостей використання компілятивних веб-квестів у навчанні студентів немовних ЗВО усного монологічного мовлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. *Веб-квест*, за визначенням його розробника, Б. Доджа, це дослідницька діяльність, для здійснення якої використовують інформацію з Інтернету. Веб-квести за своєю сутністю є проектами. Вони складаються з 6 частин: вступу, завдання, процесу та ресурсів, оцінювання, висновків та сторінки вчителя.

1. *Вступ* містить 4 основних змістових компоненти, що пояснюють: які ролі студенти будуть виконувати, де й коли відбуваються події, а також до якої діяльності вони залучені.

2. *Завдання* – це пояснення мети роботи над веб-квестом. Воно є продовженням вступу і повинно мотивувати, зацікавлювати студентів і ґрунтуватись на конкретній життєвій або уявній ситуації.

3. *Процес та ресурси* включає в себе покрокову інструкцію до виконання веб-квесту та веб-джерела, на які потрібно спиратись студенту. Задається форма роботи над завданнями (індивідуальна, парна чи групова), а також час його виконання. Показником завершення роботи є створення одного або декількох готових продуктів, які студенти представляють по її завершенні. Результати виконання веб-квесту залежно від досліджуваного матеріалу, можуть бути представлені у вигляді усного виступу, комп'ютерної презентації, есе, веб-сторінки і т. ін. Що стосується джерел, залучених до цього етапу роботи, то вони включають посилання на Інтернет-сайти, документи, доступні в режимі он-лайн, аудіо- та відео-матеріали, адреси поштових скриньок експертів, до яких можна звернутися про допомогу під час виконання завдань, а також книги, журнали та інші друковані джерела.

4. *Оцінювання* містить засоби для

проведення оцінки результатів виконання веб-квесту. Як правило, вони представлені у вигляді оцінної шкали (Evaluation Rubric), що містить по вертикалі критерії, що оцінюються, а по горизонталі – рівні якості виконаної роботи. На перетині критеріїв і рівнів подаються дескриптори якості виконання роботи та бали, які за це можуть одержати виконавці.

5. *Висновки*, як правило, включають слова підбадьорення для студентів, опис результатів виконаної роботи, а також ресурси для подальшого поглибленого вивчення теми веб-квесту, якщо вона зацікавила студентів.

6. Нарешті, *сторінка вчителя* містить інформацію, важливу для педагогів, що захочуть використати даний веб-квест для своїх учнів чи студентів (а саме – вікова аудиторія та її рівень володіння іноземною мовою, тематика веб-квесту тощо).

У типології освітніх технологій веб-квести належать до універсального типу, оскільки співвідносяться з викладанням будь-якої дисципліни, що передбачає засвоєння теоретичного матеріалу і розвиток критичного мислення суб'єктів навчання. Для їх виконання потрібні комп'ютери, хоча можуть використовуватись і будь-які інші електронні пристрої з доступом до Інтернету (планшети, смартфони тощо). Крім того, веб-квести можуть виконуватись аудиторно та самостійно, що підвищує їх навчальну цінність.

У свою чергу, *компілятивні веб-квести* передбачають, що їх виконавці повинні створити певний творчий інформаційний продукт на основі декількох інших (наприклад, виставковий буклет, меню в ресторані, перелік послуг фахівця тощо).

Розглянемо ключові *методичні передумови* навчання усного мовлення студентів немовних ЗВО засобами компілятивних веб-квестів.

Як відомо, навчання усного іншомовного монологічного мовлення відбувається за одним із двох *підходів*: індуктивним і дедуктивним. У межах першого студенти навчаються монологічного мовлення як мети навчального процесу, а за другим – як засобу навчання лексико-граматичного матеріалу. Зважаючи на цілі нашого дослідження, нами було обрано перший (*індуктивний*) підхід. Навчання за ним монологу поділяється на 3 *етапи*:

I етап: студенти будують за темою короткі речення.

II етап: студенти конкретизують та уточнюють сказане засобами вправ на: розширення; завершення/придумування

початку; заповнення інформаційних прогалин тощо.

III етап: побудова самостійного розгорнутого висловлювання з елементами оцінки, аргументації, причинно-наслідкових зв'язків засобами: описових вправ; розв'язання проблемних ситуацій; роздумів; коментарів; резюме; оповідань [6, с. 133–134].

Велику роль у навчанні усного монологу студентів немовних ЗВО відіграють *опори*. За класифікацією О.Є. Мисечко, вони розподіляються на: вербальні та невербальні, кожен з яких можуть бути змістовими та смисловими:

– *вербальні* включають: тексти, плани, підстановчі таблиці, логіко-структурні схеми, рольові картки, ключові картки (змістові опори), а також ключові слова, сентенції, логіко-смислові схеми, функціональні моделі та роздаткові картки (смислові опори);

– *невербальні* – це кінофільми/діафільми без слів, слайди, малюнки, предмети, фото, картинки (змістові опори) та діаграми, схеми, таблиці, цифри, плакати, карикатури, функціональні шуми (смислові опори) [6, с. 134].

Розглянемо можливий зміст компілятивного веб-квесту, призначеного для навчання англомовного монологу студентів перших курсів немовного ЗВО за індуктивним підходом на прикладі теми «London». В ході його виконання передбачено, що текст монологу спочатку формулюється студентами в писемному мовленні, а потім представляється усно. Тому метою навчання є в даному випадку підготовлене усне мовлення. Оскільки всі інструкції містяться у веб-квесті в частині Процес і ресурси, всі завдання розміщуються саме в цій секції та умовно поділяються на 3 *етапи*:

1 етап. Студенти читають текст про Лондон і відповідають на запитання до нього. Функцією даного етапу є ознайомлення з соціокультурною інформацією на лексико-граматичному та смислово-ривнях. Студентам пропонуються невербальні опори (зображення визначних місць), до яких вони мають підібрати речення з тексту. Викладач може задавати запитання до ілюстрацій, просити студентів порівнювати їх, результатом чого є створення простих речень за темою. На даному етапі студенти також можуть виконувати підстановчі чи трансформаційні вправи на розвиток лексичної, граматичної та соціокультурної компетентностей. Робота проходить в онлайн-конференції.

2 етап. Студенти працюють за варіантами над створенням тексту екскурсії Лондоном. Для цього кожен із них читає

невеликий додатковий текст в Інтернеті (чи дивиться відео з субтитрами), присвячені одному визначному місцю в Лондоні. Далі, відповідаючи на серію запитань чи за запропонованим планом, студенти складають короткі розповіді. Перелік визначних місць може бути досить широкий, оскільки це підвищує інформативність веб-квесту для всієї групи. Даний етап може проходити самостійно чи онлайн. Якщо студенти склали розповіді вдома, то у класі викладач перевіряє їх та коректно пропонує шляхи покращення. Якщо вони працювали в конференції, то робота над складанням розповідей може проходити в малих групах в сесійних класах.

3 етап. Роботу на даному етапі можна організувати як індивідуальну чи групову діяльність. В першому випадку, студенти діляться складеними розповідями у віртуальному електронному класі, в групі в соціальній мережі чи іншим шляхом. Кожен студент має крім своєї вибрати та переказати певну кількість розповідей (3–5), демонструючи на екрані відповідні ілюстрації чи презентацію. А в другому – студенти працюють як група «екскурсоводів», кожен з яких розповідає лише про одне визначне місце, показане на екрані. Оцінювання результатів проводиться відповідно до попередньо висунутих критеріїв. До таких може належати: мовна правильність висловлювань, кількість речень, повнота інформації, відповідність наданим зразкам тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підводячи підсумки, ми можемо зробити висновок про доцільність інтеграції компілятивних веб-квестів у вивчення іноземних мов. Це сприяє розвитку у студентів інформаційно-комунікаційної та усномовленнєвої компетентностей, допомагає розвивати в них *soft-skills*, а саме: вміння співробітничати, критично мислити, творчо використовувати іноземну мову, знаходити способи вирішення проблемних ситуацій. Крім того при використанні веб-квестів підвищується мотивація студентів до вивчення мови, оскільки використовуються не лише інноваційні технології навчання, але й автентичні матеріали.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гузеев В. В. Планирование результатов образования и образовательная технология / В. В. Гузеев. М. : Народное образование. 2000. 240 с.
2. Гуревич Р. С., Кадемя М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях:

навч. посіб. для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. Вінниця : ООО «Планер». 2005. 366 с.

3. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інтегрований підхід / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр; за ред. Гуревича Р. С. Львів : Вид-во «СПОЛОМ». 2011. 484 с.

4. Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: Навчальний посібник / М. Ю. Кадемія, І. Ю. Шахіна. Вінниця : ТОВ «Планер». 2011. 220 с.

5. Кадемія М. Ю. Підготовка майбутніх вчителів до використання ІКТ: навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко, О. В. Шестопалюк. Вінниця, 2009. 100 с.

6. Мисечко О. Є. Методика навчання англійської мови в середній школі / О. Є. Мисечко. Житомир : Полісся. 2002. 256 с.

7. Михайліченко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології: навч. посіб. / М. В. Михайліченко, Я. М. Рудик. К. : ЦП «КОМПРИНТ». 2016. 583 с.

8. Спірін О. М. Основні напрями і тематика дисертаційних досліджень з інформаційно-комунікаційних технологій в освіті / О. М. Спірін // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2011. №1. С. 15–18.

9. Сумський В. І. ЕОМ при вивченні дисциплін фізико-математичного напрямку: навч. посібник / В. І. Сумський. К. : ІЗМН. 1997. 184 с.

REFERENCES

1. Guzeev, V. V. (2000). *Planirovaniie rezul'tatov obrazovaniia i obrazovatel'naia tekhnologiya*. [Educational results planning and educational technology]. Moscow.

2. Gurevich, R. S., Kademiia, M. Yu. (2005). *Informatsiino-telekpmunikatsiini tekhnologii v navchalnomy protsesi ta naukovykh doslidzhenniakh*. [Information and communication technologies in instructional process and scientific research]. Vinnytsia.

3. Gurevich, R. S., Cademiia, M. Yu., Koziar, M. M. (2011). *Informatsiini tekhnologii navchannia: integrovanyi pidkhid*. [Information technologies of instruction: integrated approach]. Lviv.

4. Cademiia, M. Yu., Shakhin, I. Yu. (2011). *Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii v navchal'nomy protsesi*. [Information and communication technologies]. Vinnytsia.

5. Cademiia, M. Yu., Shevchenko, L. S., Shestopaliuk, O. V. (2009). *Pidgotovka maibutnikh vchyteliv do vykorystannia IKT*. [The preparation of would-be teachers' for ICT application]. Vinnytsia.

6. Mysechko, O. Ye. (2002). *Metodyka navchannia angliys'koi movy v seredny shkoli*. [The

methodology of teaching English in the secondary school]. Zhytomyr.

7. Mykhailichenko, M. V., Rudyk, Ya. M. (2016). *Osvitni tekhnologii*. [Educational technologies]. Kyiv.

8. Spirin, O. M. (2011). *Osnovni napriamy i tematyka dysertatsiinykh doslodzhen' z informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii v osviti*. [The main trends and topics of dissertation researches in information and communication technologies in education].

9. Sums'kyi, V. I. (1997). *EOM pry vuvxenni dystsyplin fizyko-matematychnogo napriamu*. [Computer in teaching Physics and Mathematics]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

РИБАК Тетяна Миколаївна – викладач іноземної мови Житомирського агротехнічного коледжу.

Наукові інтереси: інноваційні технології у навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей.

ЛАЗАРЕНКО Інеса Станіславівна – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Житомирського агротехнічного коледжу.

Наукові інтереси: рольова організація процесу навчання англійської мови студентів немовних спеціальностей.

СВИСЮК Олена Вікторівна – старший викладач кафедри іноземних мов Державного університету «Житомирська політехніка».

Наукові інтереси: інноваційні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології викладання іноземної мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RYBAK Tetiana Mykolaivna – a Foreign Language Teacher in Zhytomyr College of Agriculture and Technology.

Circle of scientific interests: innovative techniques of teaching foreign languages to students of non-language specialties.

LAZARENKO Inessa Stanislavivna – the Highest Category Specialist, Methodology Adviser in Zhytomyr College of Agriculture and Technology.

Circle of scientific interests: role-play methods of teaching English to students of non-language specialties.

SVYSIUK Olena Viktorivna – a Senior Teacher at the Chair of Foreign Languages in State University «Zhytomyr Polytechnics».

Circle of scientific interests: innovative pedagogical and information-and-communication technologies in teaching foreign languages.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2021 р.